

Marcin Maciołek

Wybieram gramatykę!
Odpowiedzi i komentarze do zadań

Część 1

Dźwiękowa

strona języka.

Graficzna

strona języka

Wybieram gramatykę!

Odpowiedzi i komentarze do zadań

Część I

Opinia wydawnicza
Małgorzata Kita

**Europejskie
Miasto Nauki
Katowice 2024**

Marcin Maciołek

Wybieram gramatykę!

Odpowiedzi i komentarze do zadań

Część I

Dźwiękowa strona języka. Graficzna strona języka

Katowice 2024

UNIWERSYTET ŚLĄSKI
WYDAWNICTWO

Redakcja i korekta
OLGA NOWAK

Projekt okładki
ŁUKASZ KLIŚ

Opracowanie graficzne i łamanie
MAREK FRANCIK

Redaktor inicjujący
MARCIN BUCZYŃSKI i PRZEMYSŁAW PIENIĄŻEK

Wersją referencyjną publikacji jest wersja elektroniczna. Publikacja na licencji Creative Commons
Uznanie autorstwa-Na tych samych warunkach 4.0 Międzynarodowe (CC BY-SA 4.0)

Publikacja została sfinansowana
ze środków Funduszu Popularyzacji Nauki Typ dekretacji P (projekt) Element PSP MP* MP-2300-001-2-24-04-01-2
Źródło finansowania ZFIN00001024

<https://orcid.org/0000-0002-9147-1283>
Maciołek, Marcin
Wybieram gramatykę! Odpowiedzi i komentarze
do zadań : część 1 ; dźwiękowa strona języka :
graficzna strona języka / Marcin Maciołek.
– Wydanie I. – Katowice : Wydawnictwo
Uniwersytetu Śląskiego, 2024

<https://doi.org/10.31261/PS.241>
ISBN 978-83-226-4587-1
(wersja elektroniczna)

Wydawca
Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego
ul. Bankowa 12 B, 40-007 Katowice
<https://wydawnictwo.us.edu.pl>
e-mail: wydawnictwo@us.edu.pl

Wydanie I. Ark. druk. 2,75. Ark. wyd. 2,0. PS 241.

Spis treści

Relacja głoska – litera	7
Wymowa spółgłosek i grup spółgłoskowych.	11
Spółgłoski i ich charakterystyka	14
Wymowa samogłosek nosowych.	15
Sylaba. Akcent	16
Samogłoski i spółgłoski w mówieniu	21
Onomatopeje	22
Literatura	23

Relacja głoska – litera

Ćwiczenie I

wyraz	litery	głoski
list	list (4)	[l'] [i] [s] [t] (4)
czytać	czytać (6)	[č] [y] [t] [a] [ć] (5)
rzeka	rzeka (5)	[ž] [e] [k] [a] (4)
nagi	nagi (4)	[n] [a][ǵ] [i] (4)
październik	październik (11)	[p] [a] [ż] [ǰ] [e] [r'] [ń] [i] [k] (9)
deszcz	deszcz (6)	[d] [e][š] [č] (4)
choroba	choroba (7)	[χ] [o] [r] [o] [b] [a] (6)
marznąć	marznąć (7)	[m] [a] [r] [z] [n] [o] [ń] [ć] (8)
marzyć	marzyć (6)	[m] [a] [ž] [y] [ć] (5)
rzeć	rzeć (4)	[r] [ž] [e] [ć] (4)
cień	cień (4)	[ć] [e] [ń] (3)
dzień	dzień (5)	[ǰ] [e] [ń] (3)
dnia	dnia (4)	[d'] [ń] [a] (3)
kiedy	kiedy (5)	[k] [e] [d] [y] (4)
piosenka	piosenka (8)	[p'] [i] [o] [s] [e] [n] [k] [a] (8)
przyjaźń	przyjaźń (8)	[p] [š] [y] [i] [a] [ś] [ń] (7)
herbata	herbata (7)	[χ] [e] [r] [b] [a] [t] [a] (7)
chwila	chwila (6)	[χ] [f'] [i] [l] [a] (5)
ojciec	ojciec (6)	[o] [i] [ć] [e] [c] (5)
Maria	Maria (5)	[m] [a] [r'] [i] [a] (5)

wyraz	litery	głoski
często	często (6)	[č] [č̣] [s] [t] [o] (5)
bąk	bąk (3)	[b] [o] [ŋ] [k] (4)
błąd	błąd (4)	[b] [u] [o] [n] [t] (5)
sędzia	sędzia (6)	[s] [e][ń] [ǰ] [a] (5)
wąż	wąż (3)	[v] [ō] [š] (3)
dąb	dąb (3)	[d] [o][m] [p] (4)
dęby	dęby (4)	[d] [e] [m] [b] [y] (5)
pączek	pączek (6)	[p] [o] [ŋ] [č] [e] [k] (6)
miesiąc	miesiąc (7)	[m'] [i] [e] [ś] [o] [n] [c] (7)
miesięczny	miesięczny (10)	[m'] [i] [e] [ś] [e] [n] [č] [n] [y] (9)
kwiat	kwiat (5)	[k] [f'] [i] [a] [t] (5)
przez	przez (5)	[p] [š] [e] [s] (4)
bez	bez (3)	[b] [e] [s] (3)
krzak	krzak (5)	[k] [š] [a] [k] (4)
trzy	trzy (4)	[t] [š] [y] (3)
babka	babka (5)	[b] [a] [p] [k] [a] (5)
twarz	twarz (5)	[t] [f] [a] [ś] (4)
szedł	szedł (5)	[š] [e] [t] [u] (4)
kino	kino (4)	[k] [i] [n] [o] (4)
misie	misie (5)	[m'] [i] [ś] [e] (4)

Ćwiczenie 2

wyraz	dwuznak	trójznak	grupa spółgłosek	wyraz	dwuznak	trójznak	grupa spółgłosek
nad <u>z</u> ieja		+		od <u>z</u> ew			+
pod <u>z</u> wonne	+			od <u>z</u> iać		+	
nad <u>z</u> wyczaj			+	od <u>z</u> ież		+	
nad <u>z</u> iemny	+		+	od <u>z</u> ierać		+	
nad <u>z</u> ienie		+		od <u>z</u> yskać			+
nad <u>z</u> mysłowy			+	od <u>z</u> ywać się			+
nad <u>z</u> orca			+	przed <u>z</u> jazdowy			+
nad <u>z</u> iany		+		przed <u>z</u> ierać		+	
nad <u>z</u> wigać się	+			przed <u>z</u> urawić		+	
bud <u>z</u> et			+	przed <u>z</u> niwny			+
od <u>z</u> alować			+	pod <u>z</u> amcze			+
od <u>z</u> egnać się			+	pod <u>z</u> biór			+
od <u>z</u> yc			+	pod <u>z</u> iękować		+	
d <u>z</u> ez	+			pod <u>z</u> urawić		+	
od <u>z</u> ywanie			+	pod <u>z</u> espół			+
d <u>z</u> em	+			pod <u>z</u> iobać		+	
od <u>z</u> naczenie			+	pod <u>z</u> ielić		+	
pod <u>z</u> estaw			+	dr <u>z</u> ec	+		
pod <u>z</u> iał		+		r <u>z</u> ymski	+		
pod <u>z</u> wrotnikowy			+	sier <u>z</u> ant			+
pod <u>z</u> egacz			+	szar <u>z</u> a			+
pod <u>z</u> yrować			+	mar <u>z</u> nać			+
skar <u>z</u> yc			+	mar <u>z</u> yc	+		
kar <u>z</u> ący	+			mierz <u>z</u> wić	+		
dzier <u>z</u> yc			+	mierz <u>z</u> yc	+		
ż <u>z</u> ec			+	hiper <u>z</u> wolennik			+
r <u>z</u> ec			+	hiper <u>z</u> abawny			+
r <u>z</u> ec	+			super <u>z</u> biornikowiec			+
dr <u>z</u> ec			+	super <u>z</u> elazo			+

Ćwiczenie 3

wymowa	zapis ortograficzny		wymowa	zapis ortograficzny	
[może]	1. morze	2. może	[kot]	1. kot	2. kod
[lut]	1. lód	2. lud	[χoć]	1. chodź!	2. choć
[χut]	1. chód	2. hut	[tempo]	1. tępo	2. tempo
[χart]	1. chart	2. hart	[m'ięć]	1. miedź	2. mieć
[stuk]	1. stóg	2. stuk	[ruś]	1. róż	2. rusz!
[ważyć]	1. warzyć	2. ważyć	[kśyk]	1. krzyk	2. kśyk
[kaś]	1. kaź!	2. kasz	[maże]	1. marzę	2. mażę
[pot]	1. pod	2. pot	[spśedaś]	1. sprzedaż	2. sprzedasz
[rat]	1. rad	2. rat	[pracuje]	1. pracuję	2. pracuje

Ćwiczenie 4

zapis ortograficzny		wymowa	zapis ortograficzny		wymowa
1. skub!	2. skup	[skup]	1. nóż	2. nuż	[nuš]
1. stuk	2. stóg	[stuk]	1. bród	2. brud	[brut]
1. paf	2. paw	[paf]	1. praworządny	2. prawożądny	[pravožondny]
1. traw	2. traf	[traf]			

Ćwiczenie 5

litera (litery)	głoska	litera (litery)	głoska
zabawa	[z]	siedź	[ć]
wóz	[s]	herbata	[χ]
rzeka	[ž]	choroba	[χ]
marznie	[r]-[z]	październik	[ǰ]
krzak	[š]	chodźcie	[ć]
żaba	[ž]	ziele	[ž]
wąż	[š]	weźmy	[ž] (K-P) [ś] (W)*
sieć	[ć]	zima	[ž]-[i]
dom	[d]	sowa	[s]
sad	[t]	kóz	[s]
głowa	[v]	kura	[u]
wróg	[k]	góra	[u]
wojna	[v]	kaszka	[š]
twój	[f]	ryż	[š]
bar	[b]	gorzki	[š]
babka	[p]	morze	[ž]
chleb	[p]	być może	[ž]
wiedza	[ǰ]	każę (kazać)	[ž]
powiedz	[c]	karzę (karać)	[ž]
dzień	[ǰ]	mur	[u]
wiedźma	[ǰ]	mór	[u]
staw	[f]	pomarzę (pomarzyć)	[ž]
Leopold Staff	[f]	sieć	[ć]
pomażę (pomazać)	[ž]	Bohdan	[γ]

Ćwiczenie 6

wyraz	[i]	[i]	[Ø]	wyraz	[i]	[i]	[Ø]	wyraz	[i]	[i]	[Ø]
siwy	+			zima	+			mili	+		
zoologia		+		siadł			+	zioła			+
się			+	siedzieć			+	Maria		+	
siła	+			kiosk		+		Mania			+
mówią		+		geografia		+		mania		+	
mówimy	+			bił	+			igła	+		
radio		+		siedem			+	Idzi	+		
Małgosia			+	diabeł		+		piesek		+	

* Skrót K-P oznacza tzw. wymowę krakowsko-poznańską, natomiast litera W – tzw. wymowę warszawską.

Ćwiczenie 7

lekcja	kopia	rewia
emalia	akcja	misja
armia	Gruzja	misia (D. lp <i>miś</i>)
Lidia	elegia	mafia
sesja	wizja	racja
biologia	furia	Anglia
korozja	dyskusja	Norwegia
pensja	dialog	Szwajcaria
Arabia	Szwecja	Gdynia

Zakończenia *-sja*, *-cja*, *-zja* w słowach obcego pochodzenia wymawiane są odpowiednio jako [s'ja], [c'ja], [z'ja], tj. ze spółgłoską zmiękczonej oraz półsamogłoską [i], natomiast zakończenia *-sia*, *-cia*, *-zia* w słowach rodzimych wymawiane są odpowiednio jako [śa], [ća], [źa] (litera „i” oznacza więc w nich wyłącznie miękkość poprzedzającej spółgłoski).

Ćwiczenie 8

głoska	litera (litery)	przykłady
[ń]	ń, ni	mińmy, nikt
[t]	t, d	but, budka
[f]	f, w	foka, kawka
[ś]	sz, rz, ż	kasza, krzak, książka
[ż]	ż, rz	żaba, rzeka
[p]	p, b	apaszka, żabka
[χ]	h, ch	hamak, chleb
[ź]	ź, zi, ś	źrebię, ziarno, prośba
[g]	g	grabie
[ć]	ć, ci, dź	ćma, ciasny, chodź!
[ś]	ś, si, ź	śnieg, kosiarka, paź
[m']	m	miasto
[i]	j, i	jajko, biologia
[c]	c, dz	piec, powiedz
[u]	u, ó	kura, góra
[e]	e	ekierka
[o]	o	okno

Wymowa spółgłosek i grup spółgłoskowych

Ćwiczenie 12

wyraz	grupa spółgłosek bezdźwięcznych	grupa spółgłosek dźwięcznych	grupa niejednorodna pod względem dźwięczności
bitwa	[bʰitfa]		
także		[tagʒe]	
twardy	[tfardy]	[tfardy]	
piszże!		[pʰiʒʒe]	
liczba		[lʰiʒba]	
krzyk	[kʂyk]		
wstążka	[fstōška]		
jakby		[iagby]	
prośba		[proźba]	
gwiazd	[gvʰiast]	[gvʰiast]	
przechadzka	[pʂeχacka]		
sprzedaż	[spʂedaʂ]		
otwierać			[otfʰierać]
choćby		[χoʒby]	
kupże!		[kubʒe]	
czwartek	[čfartek]		[čfartek]
klechda		[kleyda]	[kleyda]
rybka	[rypka]		
bądźże!		[bońʒʒe]	
ludzki	[lucki]		
sprzeciw	[spʂećif]		
liczb	[lʰičp]		
zhańbić	[sʂańbʰić]	[sʂańbʰić]	
bądźmy		[bońʒmy] (K-P)	[bońćmy] (W)
Bohdan		[boydan]	
praca			[praca]
altana			[altana]
pułk			[pułk]
jabłko	[iapuko] [iapko]		
nerka			[nerka]
sosna			[sosna]

Ćwiczenie 13

głoska dźwięczna	przykład	głoska bezdźwięczna	przykład
[b]	[baba]	[p]	[bapka]
[d]	[buda]	[t]	[butka]
[g]	[noga]	[k]	[nuk]
[v]	[sprava]	[f]	[sprafka]
[z]	[koza]	[s]	[kuska]
[ž]	[drožyna]	[š]	[družka]
[ž]	[ječžō]	[c]	[ječće] [ječ'će]
[ž]	[ražić]	[ć]	[ra•će]
[ž]	[paža]	[š]	[paš]
[ž]	[l'ižba]	[č]	[l'ičp]
[j]	[bajka]	—	—
[l]	[latorošle]	[l]	[latorošl]
[u]	[jabŭek]	[u]	[japuko]
[m]	[rytmu]	[m]	[rytm]
[n]	[bl'izna]	[n]	[bl'isn]
[r]	[kadry]	[r]	[katr]

Ćwiczenie 14

przykład w tekście pisanym	przykład w tekście mówionym	przykład w tekście pisanym	przykład w tekście mówionym
mężczyźni	[mēščyžni]	papuzko	[papuško]
mężczyzna	[mēščyzna]	powtórzysz	[poftużyš]
przestał istnieć	[pšestaŭ ist'neć]	nie bądź ciekawy	[ne boň•čekavy]
wprawić się	[fprav'ić še]	przelotne	[pšelotne]
zdziwienie	[žživ'ieće]	głębszych	[gŭempšyχ]
bledsza	[blešša]	przyjaźni	[pšyjažni]
bez powietrza	[bes pov'iešša]	rzadko	[žatko]
przeznaczono	[pšeznačono]	wytrzymuje	[vytšyumuje]
najuboższemu	[najubo•šemu]	przyjaciół	[pšyjaćuŭ]
rozpaczy	[rospačy]	w końcu	[fkoŭncu]
zastrzeżoną	[zaštšežonō]	martwą	[martfō]
otwarte	[otfarte]	niepotrzebną	[nepoťšebnō]
świecie	[šf'ieće]	w hallu	[fχolu]

Ćwiczenie 16

wymowa staranna	wymowa potoczna	uwagi do wymowy potocznej
[baʊa]	[baa]	elizja, czyli wypadnięcie półsamogłoski [ʊ] w pozycji interwokalicznej
[bende]	[bede]	niewłaściwa realizacja tzw. nosówki przed spółgłoską zwartą [d]
[jest]	[jes]	redukcja wygłosowej grupy spółgłoskowej
[poʃšebne] [počšebne]	[počebne]	uproszczenie grupy spółgłoskowej po uprzedniej asymilacji
[v'jencej]	[v'jency]	niewłaściwa realizacja zakończenia <i>-ej</i>
[jedenašće]	[jedyňašće]	podwyższenie artykulacyjne [e] do [y] wskutek sąsiedztwa ze spółgłoską sonorną
[v'ienkšość]	[v'iynkšoš]	podwyższenie artykulacyjne [e] do [y] wskutek sąsiedztwa ze spółgłoską sonorną, redukcja wygłosowej grupy spółgłoskowej

Uwaga: Podwójne oznaczenia samogłosek w transkrybowanych wywiadach w słowach *boo*, *noo*, *takiee* oddają właściwe mowie potocznej przedłużenia samogłosek. Zapis *ee* to tzw. jęk namysłu (dźwięk nieartykułowany) także typowy dla tworzonych spontanicznie wypowiedzi potocznych.

Spółgłoski i ich charakterystyka

Ćwiczenie 9

wyraz	spółgłoska	cechy artykulacyjne
wy	[v]	dźwięczna, szczelinowa, wargowo-zębowa
sam	[s]	bezdźwięczna, szczelinowa, zębowa
	[m]	dźwięczna, nosowa, dwuwargowa
trzy	[t]	bezdźwięczna, zwarta, dźwięczna
	[ʃ]	bezdźwięczna, szczelinowa, dźwięczna
żył	[ʒ]	dźwięczna, szczelinowa, dźwięczna,
	[ɥ]	dźwięczna, półsamogłoskowa-ustna, tylna
kwiat	[k]	bezdźwięczna, zwarta, tylnojęzykowa
	[fʰ]	bezdźwięczna, szczelinowa, wargowo-zębowa, zmiękczona
	[i]	dźwięczna, półsamogłoskowa-ustna, przednia
	[t]	bezdźwięczna, zwarta, zębowa
czyścisz	[č]	bezdźwięczna, zwarto-szczelinowa, dźwięczna
	[ś]	bezdźwięczna, szczelinowa, środkowejęzykowa
	[ć]	bezdźwięczna, zwarto-szczelinowa, środkowejęzykowa
	[š]	bezdźwięczna, szczelinowa, dźwięczna

Wymowa samogłosek nosowych

Ćwiczenie 10

słowo	litera	pozycja	głoska (głoski)
dęby	-ę-	przed [b] (spółgłoską dwuwargową)	[em]
dąb	-ą-	przed [p] (spółgłoską dwuwargową)	[om]
bęben	-ę-	przed [b] (spółgłoską dwuwargową)	[em]
trąba	-ą-	przed [b] (spółgłoską dwuwargową)	[om]
pieniędzy	-ę-	przed [ʒ] (spółgłoską zębową)	[en]
goręcej	-ę-	przed [c] (spółgłoską zębową)	[en]
w rzędzie	-ę-	przed [ʒ] (spółgłoską środkowojęzykową)	[eń]
mądry	-ą-	przed [d] (spółgłoską zębową)	[on]
szczęście	-ę-	przed [ś] (spółgłoską szczelinową)	[ê]
wąs	-ą-	przed [s] (spółgłoską szczelinową)	[ô]
pąk	-ą-	przed [k] (spółgłoską tylnojęzykową)	[oŋ]
męża	-ę-	przed [ʒ] (spółgłoską szczelinową)	[ê]
węch	-ę-	przed [χ] (spółgłoską szczelinową)	[ê]
wąwóz	-ą-	przed [v] (spółgłoską szczelinową)	[ô]
wzięli	-ę-	przed [lʲ] (spółgłoską boczną zmiękczoneą)	[e]
wziął	-ą-	przed [ɯ] (półsamogłoską-ustną, tylną)	[o]
wziąć	-ą-	przed [oń] (spółgłoską środkowojęzykową)	[oń]
węszyć	-ę-	przed [š] (spółgłoską szczelinową)	[ê]

Sylaba. Akcent

Ćwiczenie 17

wyraz	sylaby	struktura fonetyczna sylab	wyraz	sylaby	struktura fonetyczna sylab
rower	[ro][ver]	CV-CVC	deszczu	[de][šču]	CV-CCV
chrzest	[χřest]	CCVCC	deszczyki	[de][ščy][ki]	CV-CCV-CV
chrtami	[χřta][m'i]	CCCV-CV	nieborak	[ńe][bo][rak]	CV-CV-CVC
drzewo	[dže][vo]	CCV-CV	panna	[pan][na]	CVC-CV
deszcz	[dešč]	CVCC	Jagiełło	[ja][géu][u]	CV-CVC-CV
dłuższy	[džuš][šy]	CCVC-CV	chudeusz	[χu][de][uš]	CV-CV-VC
iskra	[i][skra] [is][kra] [isk][ra]	V-CCCV VC-CCV VCC-CV	liceum	[l'i][ce][um]	CV-CV-VC
nocleg	[noc][lek]	CVC-CVC	licea	[l'i][ce][a]	CV-CV-V
przedstawić	[přet][sta][v'ic]	CCVC-CCV-CVC	warstwa	[vars][tfa] [var][stfa] [varst][fa]	CVCC-CCV CVC-CCCV CVCCC-CV
nadrobić	[nad][ro][b'ic]	CVC-CV-CVC	Turcja	[tur][c'ja]	CVC-CCV
poprawić	[po][pra][v'ic]	CV-CCV-CVC	bezbронny	[bez][bron][ny]	CVC-CCVC-CV
Francja	[fran][c'ja]	CCVC-CCV	obfity	[op][f'i][ty]	VC-CV-CV
Maria	[mar'][ja]	CVC-CV	hipokryzja	[χ'i][po][kry] [z'ja]	CV-CV-CCV-CCV
Marii	[mar'][ji]	CVC-CV	podręcznik	[pod][reňč][ník]	CVC-CVCC-CVC
morski	[mor][ski] [mors][ki]	CVC-CCV CVCC-CV	wzrost	[vzrost]	CCCVCC
poczta	[poč][ta]	CVC-CV	zgryźć	[zgryšč]	CCCVCC
sprawozdawca	[spra][voz][daf] [ca]	CCCV-CVC- CVC-CV	willa	[vil][la]	CVC-CV
niedźwiedź	[ńež][v'ic]	CVC-CCVC	miękki	[m'ien][ki]	CCVC-CV
marznąć	[marz][nońc]	CVCC-CVCC	rzeźba	[žež][ba]	CVC-CV
autor	[au][tor]	VC-CVC	inauguracja	[i][nau][gu][ra] [c'ja]	V-CVC-CV-CV- CCV
pauza	[pau][za]	CVC-CV	adaptacja	[a][dap][ta][c'ja]	V-CVC-CV-CCV
Zeusowi	[ze][u][so][v'i]	CV-V-CV-CV	adiunkt	[ad'][iunkt]	VC-CVCCC
Mateusz	[ma][te][uš]	CV-CV-VC	otwór	[ot][fur]	VC-CVC
nauka	[na][u][ka]	CV-V-CV	dziennikarz	[žen][ni][kaš]	CVC-CV-CVC

Ćwiczenie 19 (przykładowe rozwiązanie)***Myjemy** jabłka, a oni gruszki.

język angielski	We are washing apples and they are washing pears.
język niemiecki	Wir waschen Äpfel und sie Birnen.
język hiszpański	Estamos lavando las manzanas y ellos (están lavando) las peras. // Lavamos las manzanas y ellos (lavan) las peras.
język włoski	Laviamo le mele e loro le pere.
język rosyjski	Мы моем яблоки, а они - груши.
język ukraiński	Ми миемо яблука, а вони - груші.
język koreański	우리는사과를씻고그들은배를씻습니다.

My jemy jabłka, a oni gruszki.

język angielski	We are eating apples and they are eating pears.
język niemiecki	Wir essen Äpfel und sie Birnen.
język hiszpański	Estamos comiendo las manzanas y ellos (están comiendo) las peras. // Comemos las manzanas y ellos (comen) las peras.
język włoski	Noi mangiamo le mele e loro le pere.
język rosyjski	Мы едим яблоки, а они - груши.
język ukraiński	Ми їмо яблука, а вони - груші.
język koreański	우리는사과를먹고그들은배를먹습니다.

Dlaczego **wyjecie** tak głośno?

język angielski	Why are you howling so loud / loudly?
język niemiecki	Warum heult ihr so laut?
język hiszpański	¿Por qué estáis gritando / gimiendo / llorando así / tanto?
język włoski	Perché urlate così tanto?
język rosyjski	Почему вы так громко воете?
język ukraiński	Чого ви так голосно виєте?
język koreański	당신들은왜그렇게시끄럽게소리를냅니까?

Dlaczego **wy jecie** tak głośno?

język angielski	Why are you eating so loud / loudly?
język niemiecki	Warum esst ihr so laut?
język hiszpański	¿Por qué comes así? // ¿Por qué estás comiendo así? // Por qué estás chascando / sorbiendo/masticas de tal forma? // ¿Por qué haces demasiado ruido al comer / al masticar?
język włoski	Perchè fate così tanto rumore quando mangiate?
język rosyjski	Почему вы так громко едите?
język ukraiński	Чого ви так голосно їсте?
język koreański	당신들은왜그렇게시끄럽게먹습니까?

* Poszczególne wersje tłumaczeniowe przygotowali: Agnieszka Ślęzak-Świat (tłumaczenie na język angielski), Brigitte Schniggenfittig (tłumaczenie na język niemiecki), Agnieszka Walasek-Andrysiak (tłumaczenie na język hiszpański), Rosalba Satalino (tłumaczenie na język włoski), Natalia Moiseienko (tłumaczenie na język rosyjski i ukraiński), a także Chang Il You (tłumaczenie na język koreański).

Naraz coś się poruszyło w krzakach.

język angielski	Suddenly, something moved in the bushes.
język niemiecki	Plötzlich bewegte sich etwas im Gebüsch.
język hiszpański	De repente se movió algo en los arbustos.
język włoski	All'improvviso qualcosa si mosse tra i cespugli.
język rosyjski	Вдруг что-то пошевелилось в кустах.
język ukraiński	Раптом щось заворушилося в хащах.
język koreański	무언가가갑자기덤불속에서움직였습니다.

Zjadł kilo wiśni **na raz**.

język angielski	He ate a kilo of cherries at / in one sitting.
język niemiecki	Es hat ein ganzes Kilo Sauerkirschen auf einmal gegessen.
język hiszpański	Él comió / Él ha comido un kilogramo de guindas a la vez / de una vez.
język włoski	Mangiò un chilo di ciliegie tutte d'un fiato.
język rosyjski	Он съел килограмм вишни за раз.
język ukraiński	З'їв кілограм вишні за раз.
język koreański	그는체리일킬로그램을한번에먹었습니다.

Ze strachu wziął nogi **za pas**.

język angielski	He hurried / rushed off in fear. // He bolted in fear.
język niemiecki	Vor Angst nahm er Reißaus.
język hiszpański	Él se puso los pies en polvorosa / salió corriendo.
język włoski	Per la paura tirò le gambe al petto.
język rosyjski	Испугавшись он схватил руки в ноги и убежал.
język ukraiński	Він злякався і втік.
język koreański	그는두려움에서둘러도망쳤습니다.

Skończył nam się **zapas** węgla.

język angielski	We have run out of coal. // Our coal supply has run out.
język niemiecki	Unser Kohlevorrat ist alle.
język hiszpański	Se nos acabaron las reservas de carbón. // Se nos acabó / terminó el carbón.
język włoski	Ci è finita la scorta di carbone.
język rosyjski	У нас закончились запасы угля.
język ukraiński	У нас закінчилися запаси вугілля.
język koreański	예비석탄이다떨어졌습니다.

To była naprawdę **wielka noc**.

język angielski	It has been / It was an incredibly / a really great night.
język niemiecki	Das war wirklich eine großartige Nacht.
język hiszpański	Ha sido/fue una noche muyespecial / increíble / ha sido / fue una gran noche.
język włoski	È stata davvero una grande notte.
język rosyjski	Это была на самом деле великая ночь.
język ukraiński	Це справді була велична ніч.
język koreański	정말멋진밤이었습니다.

Wkrótce będzie **Wielkanoc**.

język angielski	It will be Easter soon.
język niemiecki	Bald ist Ostern.
język hiszpański	Dentro de poco será la Pascua.
język włoski	Presto sarà Pasqua.
język rosyjski	Скоро будет Пасха.
język ukraiński	Незабаром буде Великдень.
język koreański	곧있으면부활절입니다.

Pieniądzy starczyło nam tylko **na dzień**.

język angielski	We had enough money only for a / one day.
język niemiecki	Das Geld reichte uns nur für einen Tag.
język hiszpański	Nos bastó el dinero solo por un día. // Nos alcanzó el dinero solo para un día.
język włoski	I soldi ci bastarono solo per giorno.
język rosyjski	Нам хватило денег только на один день.
język ukraiński	Нам вистачило грошей лише на один день.
język koreański	하루만에우리는돈을잃었습니다.

Kupiłam bardzo dobry krem **na dzień**.

język angielski	I bought a very good day cream.
język niemiecki	Ich habe eine sehr gute Tageskreme gekauft.
język hiszpański	He comprado / compré una crema de día / diurna muy buena.
język włoski	Ho comprato una buona crema giorno.
język rosyjski	Я купила очень хороший дневной крем.
język ukraiński	Я купила дуже добрий денний крем.
język koreański	나는정말괜찮은데이크림을샀습니다.

To była dobra **powieść**.

język angielski	It / That was a good novel.
język niemiecki	Das war ein guter Roman.
język hiszpański	Ha sido / fue una buena novela.
język włoski	Era un bel romanzo.
język rosyjski	Это был хороший роман.
język ukraiński	Це був добрий роман.
język koreański	그것은좋은소설이었습니다.

Kasia przyszła **po wieść** o mamie.

język angielski	Kasia has come / came for news about her mother.
język niemiecki	Kasia kam, um Neues über die Mutter zu erfahren.
język hiszpański	Ha venido / vino Kasia para preguntar algo sobre su mamá. // Ha venido / vino Kasia para preguntar acerca de su mamá. // Ha venido / vino Kasia para tener noticias sobre su mamá.
język włoski	Kasia è venuta dopo aver appreso la notizia sulla mamma.
język rosyjski	Катя пришла за новостями о маме.
język ukraiński	Катя прийшла за новинами про маму.
język koreański	카시아가어머니의소식을전하러왔습니다.

Potknął się **o bok** kanapy.

język angielski	He tripped over the sofa armrest.
język niemiecki	Er stolperte über die Sofaecke.
język hiszpański	Se tropezó con el brazo del sofá. // Se ha tropezado con el brazo del sofá. // Se chocó con/contra el brazo del sofá. // Se ha chocado con / contra el brazo del sofá.
język włoski	Inciamò sul bordo del divano.
język rosyjski	Споткнулся о бок дивана.
język ukraiński	Спіткнувся об бік канапи.
język koreański	그는소파의옆면에부딪혔습니다.

Drzewo stało **obok** domu.

język angielski	There was a tree next to the house. // A / The tree stood next to the house.
język niemiecki	Der Baum stand neben dem Haus.
język hiszpański	El árbol estaba al lado de la casa.
język włoski	L'albero era accanto alla casa.
język rosyjski	Дерево стояло возле дома.
język ukraiński	Дерево стояло біля дому.
język koreański	나무는집옆에서있습니다.

Samogłoski i spółgłoski w mówieniu

Ćwiczenie 28

Tekst 1. [Ludwik Jerzy Kern *R*]: rotacyzm właściwy, czyli realizacja fonemu |r| w postaci [R] uwularnego (języczkowego) lub gardłowego zamiast przedniojęzyczkowo-dziąsłowego [r].

Tekst 2. [Artur Marya Swinarski *Parodie*]: rotacyzm właściwy, a konkretnie *rotacismus marginale*, czyli wadliwa boczna (jednouderzeniowa) realizacja fonemu |r| w postaci głoski [l] (por. *baldzo, plose, gluby, stala, śmieldzi*), a ponadto sygmatyzm (seplenienie), czyli w tym konkretnym przypadku wymawianie w miejsce głosek dziąsłowych spółgłosek środkowojęzykowych (por. *baječka*) i zębowych (por. *plose*).

Tekst 3. [Tadeusz Siejak *Próba*]: rotacyzm, czyli realizacja fonemu |r| tym razem w postaci półsamogłoski tylnej [ɯ] (por. *baldzo, płosze, pielszy* itd.)

Tekst 4. [Konstanty Ildefons Gałczyński *Strasna zaba Wiersz dla sepleniących*]: sygmatyzm (seplenienie), polegający na wymowie spółgłosek zębowych w miejsce dziąsłowych (por. *strasna zaba, wyższy uzędnik, Cezław* itd.)

Onomatopeje

Ćwiczenie 29

Źródłem nieporozumienia, o którym mowa w przywołanej anegdocie, jest homonimia, a ściślej homofonia (tożsamość brzmieniowa), polegająca na skojarzeniu (utożsamieniu) wymowy nazwiska znanego reżysera Tadeusza Kantora z nazwą miejsca, w którym wymienia się waluty. Zarówno wskazana nazwa własna, jak i rzeczownik pospolity brzmią [kantor].

Literatura

- DUNAJ B., 2018, *Gramatyka współczesnego języka polskiego. Cz. 1. Fonetyka i fonologia*, Tarnów.
- JAWORSKI M., 1987, *Podręczna gramatyka języka polskiego*, Warszawa.
- JĘDRZEJKO E., KITA M., 2000, *Gramatyka polska. Podstawy wiedzy o budowie języka polskiego*, Warszawa.
- KARAŚ M., MADEJOWA M., red., 1967, *Słownik wymowy polskiej PWN*, Warszawa–Kraków.
- KARCZMARCZUK B., 2012, *Wymowa polska z ćwiczeniami*, Lublin.
- KARPOWICZ T., 1999, *Gramatyka języka polskiego. Zarys*, Warszawa.
- KARPOWICZ T., 2018, *Kultura języka polskiego. Wymowa, ortografia, interpunkcja*, Warszawa.
- LUBAŚ W., URBAŃCZYK S., 1994, *Podręczny słownik poprawnej wymowy polskiej*, Kraków–Katowice.
- MACIOŁEK M., TAMBOR J., 2018, *Głoski polskie. Przewodnik fonetyczny dla cudzoziemców i nauczycieli uczących języka polskiego jako obcego*, Katowice.
- MADELSKA L., 2005, *Słownik wariantywności fonetycznej współczesnej polszczyzny*, Kraków.
- OSTASZEWSKA D., TAMBOR J., 2010, *Fonetyka i fonologia współczesnego języka polskiego*, Warszawa.
- POLAŃSKI E., NOWAK T., 2011, *Najnowszy podręcznik gramatyki języka polskiego*, Kraków.
- STRUTYŃSKI J., 1995, *Gramatyka polska. Cz. 1. Wprowadzenie. Fonetyka. Fonologia*, Kraków.
- WIŚNIEWSKI M., 2001, *Zarys fonetyki i fonologii współczesnego języka polskiego*, Toruń.

Odpowiedzi i komentarze autorstwa Marcina Maciołka to doskonale dopełnienie merytoryczne i (glotto)dydaktyczne książki *Wybieram gramatykę!*, nieocenione wsparcie i pomoc dla osób poznających język polski jako obcy, w środowisku instytucjonalnym, jak i samodzielnie. Kompetentne, wyczerpujące i przystępne odpowiedzi na zadania pozwalają uczącemu kontrolować własną pracę, śledzić postępy w znajomości języka, pogłębiać umiejętności językowe, wiedzę o języku i jego gramatyce oraz o komunikacji językowej, czasem eksperymentować z językiem, bawić się nim – dzięki zdobywanej w trakcie rozwiązywania zadań wiedzy.

Wybieram gramatykę! zyskuje nową wartość, stanowiąc jednocześnie – dzięki *Odpowiedziom...* – merytoryczno-praktyczne wsparcie dla uczących i poręczne, dostosowane do potrzeb uczącego się narzędzie poznawania języka polskiego, doskonalenia go, jak i pogłębiania wiedzy o jego gramatyce.

Z opinii wydawniczej
prof. dr hab. Małgorzaty Kity

Egzemplarz bezpłatny

ISBN 978-83-226-4587-1

9 788322 645871

Więcej informacji

